

Τρία χρόνια, από το 1981, είχε να παρουσιάσει δουλειά του στην Αθήνα ο διάσημος Έλληνας ζωγράφος, που τα τελευταία είκοσι χρόνια ζει ανάμεσα στο Παρίσι, την Αθήνα και την Κέα. Σ' αυτό όμως το διάστημα έκανε τρεις εκθέσεις στη Γαλλία, μία στη Γερμανία, ενώ παράλληλα συνεργάστηκε σε μεγάλες εκδόσεις ποιητικών έργων, όπως του Αραγκόν, του Καβάφη και του Απολιναίρ.

Δεκαεφτά λάδια μεγάλων διαστάσεων και 25 περίπου γκουάς περιλαμβάνει η έκθεση αυτή, με την οποία ο Φασσιανός εισβάλλει σ' ένα χώρο ονειρικού φωτός και δίνει πιο έντονη την αίσθηση των πραγμάτων. Έργα που πουλήθηκαν τα πρώτα κιόλας εικοσιτετράωρα μετά τα εγκαίνια και που οι τιμές για τα λάδια μεγάλων διαστάσεων άρχιζαν από 200.000 δραχμές.

«Βλέπω αυτά που δεν θέλουν οι άλλοι», λέει. «Κάνω τους Έλληνες να θυμούνται ξεχασμένες εικόνες. Ξαναπλάθω τις μαγικές μνήμες των παιδικών μας χρόνων, που έκαναν τη ζωή να έχει μεγαλύτερη ποιητική προέκταση. Ζωγραφίζω την καθημερινότητα, τα θιώματά μου. Δεν μπορώ να κάνω κάτι που το βλέπω για πρώτη φορά, πρέπει να το 'χω ζήσει χρόνια πολλά».

Αυτός είναι και ο μυστικός κώδικας επικοινωνίας του Φασσιανού με το κοινό. Η νοσταλγία του χθες. Σήμερα αυτός μας θυμίζει κάποιες ξεχασμένες ώρες στις εξοχές, τους περιπάτους και τις ερωτικές συναντήσεις με τα ποδήλατα, τις ελληνικές παραλίες με τα ξεχασμένα τραπέζια, τα λιτά δωμάτια αστικών ελληνικών σπιτιών, τα αγόρια με τα μαλλιά που ανεμίζουν, τους νέους με τα φαρδιά παντελόνια και τις καλοδεμένους γραβάτες, τις ονειροπόλες και αισθησιακές γυναίκες. Αύριο θα ζωγραφίσει το σήμερα που εμείς δεν «βλέπουμε».

ΚΑΤ' ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΟΜΟΙΩΣΗ

Συνήθως κυκλοφορεί μ' ένα πάνινο λευκό ταγαράκι ή μια νάυλον σακούλα στο χέρι γεμάτη χαρτιά, σημειώσεις, σχέδια, ψωμί με σταφίδες που αγόρασε στο δρόμο ή σοκολατάκια από το «Ελληνικό».

Παντελόνι φαρδύ, μωτερά παπούτσια περασμένης μόδας, μπλούζα με στρογγυλό λαιμό, ώμοι κυρτοί, φαλάκρα προχωρημένη, ύψος μελίχιο, φωνή ήρεμη, που δεν ξεχωρίζει αν είναι βραχνή ή φοβισμένη. Αυτός είναι ο Αλέκος Φασσιανός.

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1935, αλλά ταξίδεψε πολύ στην επαρχία, όπου η μητέρα του υπηρετούσε καθηγήτρια και αργότερα γυμνασιάρχης. Η μητέρα του Φασσιανού είναι από τις λίγες Ελληνίδες που γνωρίζουν τόσο τέλεια αρχαία Ελληνικά και αγαπούν τη γλώσσα και τον τόπο

Αλέκος Φασσιανός: «η νοσταλγία του χθες»

Αυτές τις μέρες εκθέτει στην γκαλερί Ζουμπουλάκη τη νέα του εσοδεία ο Αλέκος Φασσιανός. Ο διάσημος και εμπορικός Έλληνας ζωγράφος επιμένει πάντα στα δικά του πρότυπα του λυρισμού της ελληνικότητας.

της Κίτσας Μπόντζου
Φωτ.: Σούζαν Τρίτση

Ζευγάρι ερωτευμένων στον κήπο με τις κληματαριές και τις πικροδάφνες.

με τόσο πάθος. Κάποτε ο Κώστας Ταχτοής είχε πει: «Όταν τη βλέπω, νομίζω ότι είναι η ίδια η Λυσιστράτη, δυναμική και φανατική». Αυτή η γυναίκα είναι ασφαλώς το φωτεινό σημείο για το διάσημο σήμερα ζωγράφο. «Πέντε χρονών», λέει ο Φασσιανός, «με ανέβασε στην Ακρόπολη και μ' έβαλε να αγγίζω τα μάρμαρα». Κοντά της έμαθε να εκτιμάει τις μεγάλες ιδέες, τον αρχαίο πολιτισμό, την ελληνική γλώσσα, την Ελλάδα. Και χάρη στις επαγγελματικές και αναγκαστικές μετακινήσεις της γνώρισε την ελληνική επαρχία και την ελληνική ζωή.

Μα για το Φασσιανό η ζωγραφική αρχίζει από τότε ακόμα που ήταν νήπιο. Καράβια, λουλούδια, φυτά, τα πρόβατα που βόσκουν ήταν οι πρώτες συγκινήσεις.

Αργότερα αντιγράφει τις εικόνισες που του έδιναν στο κατηχητικό. Μετά ζωγράφισε τη μητέρα του, τη γιαγιά του, τ' αδελφία του. Τους

έφτιαχνε σχεδόν από μνήμης. «Κατάλαβα τότε πως για να ζωγραφίσεις κάτι, πρέπει να το γνωρίζεις καλά», λέει.

Δώδεκα χρονών ζωγράφισε το Κάστρο της Λειβαδιάς και το δώρισε στο σχολείο του και στα δεκαπέντε πρόσφερε ένα τοπίο στη Λαχειοφόρο Αγορά του Φιλόππυχου Ταμείου στην Αθήνα.

Τότε, μία από τις κυρίες του είπε ότι είχε ταλέντο και να πάει στην Έκθεση στο Ζάππειο (εννοούσε την Πανελλήνια). «Ζωγράφισα ένα βάζο με ήλιους και το πήγα στο Ζάππειο πριν στεγνώσει, αλλά η επιτροπή το απέρριψε, γιατί ήμουν μόνο 15 χρονών. Άρχισα να κυκλοφορώ μέσα στις αίθουσες, για να βλέπω τα έργα που είχαν εγκριθεί. Τότε ο άνθρωπος που κρεμούσε τα έργα, με σύστησε στο Γιάννη Μόραλη που ήταν μέλος στην επιτροπή και ο οποίος με ενθάρρυνε. Όταν αργότερα πήγα στη Σχολή Καλών Τεχνών, ο Μόραλης ήταν δάσκαλός μου».

Ζευγάρι στο δωμάτιο.

«Είχαμε και μια μηχανή λιθογραφίας και κάναμε τις πρώτες λιθογραφίες, τότε που η τέχνη δεν είχε ακόμα εξαπλωθεί. Οι πρώτοι ποδηλάτες γεννήθηκαν εκεί. Ο Στεφάνου ήταν από τον Πειραιά, είχε φέρει μαζί του ένα παλιό γραμμόφωνο και πολλούς δίσκους με ρεμπέτικα, απ' αυτά που σήμερα είναι της μόδας. Έτσι, με εισήγαγε στο κλίμα της λαϊκότητας», αφηγείται.

«Ένα μεσημέρι είχε έρθει εκεί ο Εμπειρικός, ο ποιητής, εγώ είχα απλώσει ένα τελάρο στο πάτωμα και ζωγράφιζα έναν ποδηλάτη εντελώς μπλε, μ' ένα τσιγάρο στο στόμα και μακριά μαλλιά που ανεμίζαν πίσω του, ενώ ο καπνός ανέβαινε ψηλά. Ο Εμπειρικός λοιπόν κοίταξε τον πίνακα και μου είπε: "Ζωγράφιζε, παιδί μου, ποδηλάτες. Ζωγράφιζε αενάως ποδηλάτες...". Αργότερα κατάλαβα πόσο είχε δίκιο, κατάλαβα ότι το όνειρο του καλλιτέχνη πρέπει να επαναλαμβάνεται».

Με τα χρόνια ο ποδηλάτης στη θεματολογία του πήρε μια άλλη διάσταση κι ένα πιο συγκεκριμένο συμβολισμό. Έγινε ο Πήγασσος, ο άνθρωπος ο αυτόνομος, ο έτοιμος να πετάξει, ο απελευθερωμένος. Μπορεί ακόμα να είναι ο ίδιος ο καλλιτέχνης αυτός ο γνώριμος ποδηλάτης στους πολύβουους δρόμους της Αθήνας. Αφού και σήμερα ακόμα το ποδήλατο είναι το αγαπημένο μεταφορικό του μέσο.

Να λοιπόν το ποδήλατο, λάιτ μοτίβ μιας υπερπλούσιας παραγωγής που εξαφανίστηκε ολοκληρωτικά σ' αυτή την έκθεση. Τη θέση του πήραν άλογα και καθάρηδες που βγαίνουν από τη φαντασία του και τον κόσμο των παιδικών παραμυθιών. Καθάρηδες που καλπάζουν προς έναν άλλο κόσμο, ονειρικό.

Αλλά τώρα πια και οι ρομαντικοί περιπατητές των ακτών έγιναν ερασιτέρες κλειστού χώρου.

Γυναίκες πληθωρικές και άντρες με αιδώ πλησιάζουν ερωτικά το είδωλό τους. Από το ανοιχτό παράθυρο εισβάλλει κάποιο φως, ενώ στην άκρη μια γάτα απολαμβάνει την τεμπελιά της.

Αλλού πάλι δυο ερωτευμένοι στο μπαλκόνι ονειροπολούν μπροστά στην πόλη που κοιμάται κάτω από έναν μπλε-νουάρ ουρανό.

Σ' άλλες εικόνες ο ποιητής σκέφτεται. Η γυναίκα ρεμβάζει ξεπλωμένη μισόγυμνη στο κρεβάτι κι απ' το ανοιχτό παράθυρο μοιάζει να φτάνουν οι θόρυβοι της πόλης και η αποπνικτική ζέση της καλοκαιρινής νύχτας.

Κι όλα μέσα σε μια χρωματιστή έξαρση του μπλε, του κόκκινου και του χρυσού, που ενισχύει και πάλι την άποψή του: «Η εμπνευση είναι ένα μυστήριο που εισέρχεται στο πνεύμα σαν ροή άγνωστου υγρού. Και γι' αυτό το έργο τέχνης είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο».

Μετά την ΑΣΚΤ, το 1960 συνεχίζει τις σπουδές του στο Λονδίνο και το Παρίσι και το 1964 ξαναγυρίζει στην Αθήνα και νοικιάζει το ατελιέ στην Καλλιθέα, που ήταν και η αφετηρία για την πορεία που ακολουθήσε.

«ΖΩΓΡΑΦΙΖΕ ΑΕΝΑΩΣ ΠΟΔΗΛΑΤΕΣ...»

Ήταν ένα μεγάλο σπίτι με κήπο, όπου υπήρχαν φοινίκες και άλλα δέντρα. Μια ξύλινη εσωτερική σκάλα που έτριζε οδηγούσε στο ατελιέ του. Εκεί κοιμόταν σ' ένα ράντζο που βρισκόταν στην άκρη του δωματίου μαζί με μια μικρή βιβλιοθήκη. Όλος ο υπόλοιπος χώρος ήταν εργαστήριο. «Είχα το ατελιέ μαζί με τον Στεφάνου και τον Σπεράντζα», λέει.